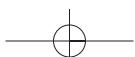

Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ*

Σχολικό έτος 2003-2004

Υπεύθυνος φορέας: **Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος**
Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Το έργο συγχρηματοδοτείται από το Γ΄ Κ.Π.Σ. της Ευρωπαϊκής Ένωσης
(75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους)

Ενέργεια 2.2.1.: «Αναμόρφωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και εκπαιδευτικού υλικού στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση»

Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.γ.: «Πειραματικά Προγράμματα Εκπαίδευσης»

Τίτλος Έργου: **«Διεύρυνση της Ευέλικτης Ζώνης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση»**

Επιστημονικός υπεύθυνος έργου: **Γεώργιος Ν. Σκαλιάπας**
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ISBN: 960-407-166-1

Παραγωγή: Χρωμοτύπ Θεσσαλονίκης α.ε.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος του Προέδρου του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

15° ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΔΡΑΜΑΣ «Οι Θεοί του Ολύμπου»	7
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΞΗΡΟΠΟΤΑΜΟΥ Ν. ΔΡΑΜΑΣ «Ένα έθιμο του χωριού μου - Ο Λάζαρος»	10
10ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΔΡΑΜΑΣ «Ευρώπη εμείς και οι άλλοι»	14
4ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΔΡΑΜΑΣ «Το ηλιακό μας σύστημα»	19
2ο ΝΗΣΙΑΓΩΓΕΙΟ ΚΑΛΑΜΠΑΚΙΟΥ «Γερά δόντια - Φωτεινά χαμόγελα»	24
12/ΘΕΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ Ν. ΧΗΛΗΣ «Έθιμα του Δωδεκαήμερου στη Θράκη»	28
10ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ «Η λαϊκή παράδοση στον τόπο μας»	33
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΑΒΑΡΩΝ «Η ώρα»	38
6/ΘΕΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΥΠΡΙΝΟΥ «Σχολική εφημερίδα»	40
12/ΘΕΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΟΡΕΣΤΙΑΔΑΣ «Πρόγραμμα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης μέσα από αισθητική αγωγή»	42
4ο ΝΗΣΙΑΓΩΓΕΙΟ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ «Εγώ και οι άλλοι, όλοι εμείς, οι άνθρωποι της γης»	46
10ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΒΑΛΑΣ «Καβάλα, η πόλη του καπνού»	52
18ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΒΑΛΑΣ «Το αμπέλι ως φυτό. Περιγραφή - Πολλαπλασιασμός Ασθένειες εχθροί του φυτού»	57
4ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΗΣ Παρουσίαση-ανάλυση του λογοτεχνικού βιβλίου «Ο Θωμάς»	61
6/Θέσιο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΔΟΧΩΡΙΟΥ «Η λαϊκή αγορά σήμερα»	64
1/ΘΕΣΙΟ ΝΗΣΙΑΓΩΓΕΙΟ ΜΥΡΤΟΦΥΤΟΥ «Γνωρίζω παιχνίδια και μαθαίνω να παίζω σωστά»	68

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΕΝΙΣΣΕΑΣ «Οι σημαίες»	74
17ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΞΑΝΘΗΣ «Το σπίτι μου: τόσο διαφορετικό μα τόσο ίδιο»	83
3ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ «Τουριστικός οδηγός της πόλης μας»	86
2ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ «Το νερό πηγή ζωής»	93
2ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ «Προσέχω τη διατροφή μου»	95

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το Υπ.Ε.Π.Θ., μέσω του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, με την εφαρμογή και την αξιολόγηση του καινοτόμου προγράμματος «Ευέλικτη Ζώνη» (Ε.Ζ.) σε σχολικές μονάδες της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, επιδιώκει την υιοθέτηση από τους εκπαιδευτικούς εναλλακτικών μεθόδων διδασκαλίας και μάθησης. Σκοπός του προγράμματος είναι η σύνδεση της σχολικής γνώσης με την καθημερινή ζωή που θα συμβάλλει στον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

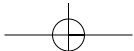
Το πρόγραμμα της Ευέλικτης Ζώνης βασίζεται στην αναδιάρθρωση του σχολικού χρόνου, ώστε να διατίθενται τουλάχιστον δύο ώρες από το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου για τη μελέτη θεμάτων, που παρουσιάζουν γενικότερο ενδιαφέρον, με διαδικασίες συλλογικής διερεύνησης. Παράλληλα η Ε.Ζ. δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή των καινοτομιών που εισάγουν το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών των γνωστικών αντικειμένων που διδάσκονται στο σημερινό σχολείο.

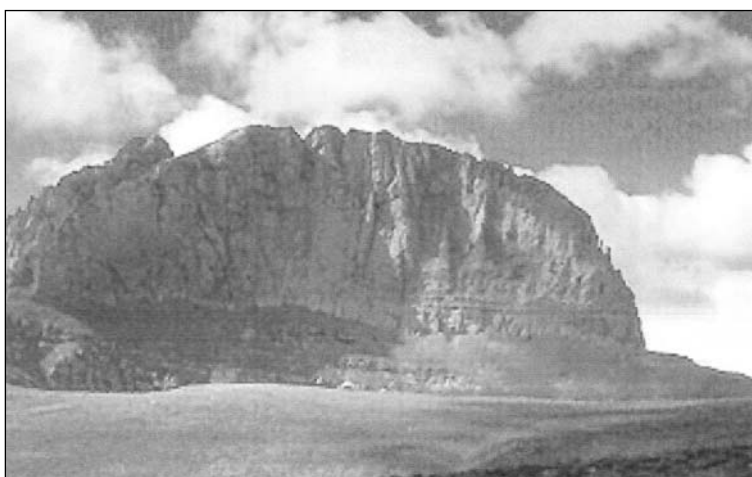
Στο πλαίσιο της δημοσιοποίησης-διάχυσης των αποτελεσμάτων του προγράμματος, πραγματοποιείται η παρούσα έκδοση, στην οποία δημοσιεύονται σχέδια εργασίας που εκπονήθηκαν από μαθητές/τριες σε συνεργασία με τους δασκάλους/ες τους κατά τη διάρκεια υλοποίησης του πιλοτικού προγράμματος. Η επιλογή του υλικού πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με τους κατά τόπους σχολικούς συμβούλους, με τα μέλη των Τοπικών Επιτροπών Στήριξης και το μέλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου που ήταν υπεύθυνο στην αντίστοιχη διοικητική περιφέρεια. Το περιεχόμενο του περιοδικού αποτελεί ένα πρωτογενές εκπαιδευτικό υλικό, που θεωρούμε ότι μπορεί να δώσει αφορμή για ανάληψη παρόμοιων πρωτοβουλιών και από άλλα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Θα επιθυμούσαμε, τέλος, να εκφράσουμε τις θερμές ευχαριστίες μας σε όλους τους συντελεστές.

**Ο Πρόεδρος
του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου**

**Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.**

ΘΕΜΑ: «Οι Θεοί του Ολύμπου»**15° ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΔΡΑΜΑΣ****Σχολικός Σύμβουλος: Παπαθεμελής Ιωάννης****Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Καραγιαννίδης Ιάκωβος****Τάξη Δ2****Πρόγραμμα Ευέλικτης ζώνης**

«Ο θρόνος του Δία» στον Όλυμπο

A. Στόχοι

1. Να γνωρίσουν τα παιδιά ότι η αρχαία ελληνική Μυθολογία είναι ένα πνευματικό αγαθό με διαχρονική αξία που διδάσκει και διασκεδάζει.
2. Να γνωρίσουν τους θεούς του Ολύμπου και τις ιδιότητες που οι άνθρωποι τους απέδιδαν.
3. Να αναπτύξουν τις δεξιότητες ανάγνωσης, γραφής και αφήγησης.
4. Να μάθουν τα παιδιά να συνεργάζονται, να διατυπώνουν άφοβα τη γνώμη τους, να καταγράφουν και να ελέγχουν τα αποτελέσματα των ενεργειών τους.

B. Προγραμματισμός

Το θέμα επιλέχθηκε αυθόρμητα από τα παιδιά, όταν στο μάθημα της Ιστορίας της Δ' τάξης «ΘΡΗΣΚΕΙΑ - ΤΕΧΝΕΣ - ΓΡΑΜΜΑΤΑ» μιλήσαμε για τους 12 ΘΕΟΥΣ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ. Επειδή υπήρχαν οι προαπαιτούμενες γνώσεις μέσα από το μάθημα της Ιστορίας της Γ' τάξης, αποφάσισαν τα παιδιά να ασχοληθούν με το θέμα αυτό στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης.

Γ. Διαθεματική προσέγγιση

Τα μαθήματα που εντάχθηκαν στο πλαίσιο των δράσεων της Ευέλικτης Ζώνης ήταν:

1. ΓΛΩΣΣΑ
2. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ
3. ΕΡΕΥΝΩ ΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΚΟΣΜΟ

4. ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ
5. ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
6. ΜΟΥΣΙΚΗ
7. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ
8. ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ
9. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Δ. Διάρκεια υλοποίησης σχεδίου εργασίας

Οι ώρες που διατέθηκαν για την πορεία των εργασιών, ανατροφοδότηση συζητήσεις, δραστηριότητες των μαθητών μέσα στην τάξη και έξω από αυτήν, καθώς και η λήψη αποφάσεων για επόμενα βήματα που ακολουθούσαν γίνονταν στα πλαίσια της Ευέλικτης Ζώνης (3 ώρες κάθε εβδομάδα).

Χρόνος: 11 Σεπτεμβρίου - 10 Δεκεμβρίου 2003.

Ε. Μέθοδος

Οι μαθητές χωρίστηκαν σε 4 ομάδες των (5-6) παιδιών ανεξαρτήτως επιδόσεων και φύλου. Κάθε ομάδα επέλεξε το γραμματέα της. Το θέμα «ΟΙ ΘΕΟΙ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ» χωρίστηκε σε υποθέματα. Έτσι οι ομάδες κλήθηκαν να ασχοληθούν με τα παρακάτω:

Α΄ ΟΜΑΔΑ:

- Η ζωή των θεών
- Σύνταξη ερωτηματολογίου
- Αφήγηση μύθων (μύθος της Ευρώπης)
- Νομίσματα «ΕΥΡΩΠΗΣ»

Β΄ ΟΜΑΔΑ:

- Χαρακτηριστικά των θεών και τι συμβολίζει ο καθένας
- Ιερά ζώα και φυτά των θεών
- Ακροστιχίδες των θεών

Γ΄ ΟΜΑΔΑ:

- Ποιοι είναι οι 12 θεοί
- Το πλανητάριο των θεών
- Κεραυνός - Αλεξικέραυνο
- Ποιήματα - τραγούδια των θεών
- Συγκρίσεις αποστάσεων πλανητών

Δ΄ ΟΜΑΔΑ

• Οι θεοί από αισθητική άποψη (ζωγραφίες, κινητικό παιχνίδι, μουσική χορός, θεατρικό σκετς, λεξιπαίγνια, ιστοριούλες φανταστικές σχετικά με τους θεούς).

Λήψη αποφάσεων

Οι αποφάσεις παίρνονταν σε συλλογικό επίπεδο, με δάσκαλο και μαθητές να έχουν ο καθένας την ψήφο του και να επικρατεί η πλειοψηφική άποψη. Κάθε απόφαση περνούσε στην υλοποίηση με την έγκριση της πλειοψηφίας, διαφορετικά απορριπτόταν.

Δραστηριότητες

- Συλλογή υλικού από βιβλία.
- Συλλογή πληροφοριών απ' τη βιβλιοθήκη του σχολείου.
- Επίσκεψη στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές του σχολείου (CD-ROM πλανήτες, CD-ROM Μυθολογία)
- Ο κεραυνός το αλεξικέραυνο και η χρησιμότητα του.
- Διανομή ερωτηματολογίου στη Δ1 τάξη του Σχολείου -ταξινόμηση, ανάλυση και συμπεράσματα.
- Επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Δράμας (Θεός Διόνυσος)
- Επίσκεψη στο Διοικητήριο (αγάλματα θεών)
- Επίσκεψη στον Κυνηγετικό Σύλλογο «Άρτεμη» Δράμας.
- Πληροφορίες απ' το Internet.
- Έκθεση ζωγραφικής
- Συγκέντρωση ποιημάτων που έχουν ως θέμα τους θεούς και απαγγελία αυτών.
- Παιχνίδι με καρτέλες των θεών.
- Θεατρικό σκετς (φιλονικία Αθηνάς - Ποσειδώνα)
- Μελοποιημένο ποίημα για την Ευέλικτη ζώνη.
- Έκδοση μαθητικής εφημερίδας (Μικροί Ερευνητές).
- Αφήγηση μύθων σχετικά με τους θεούς
- Συμπλήρωση φύλλων εργασίας.
- Καρτέλες ερωτήσεων σχετικά με τους θεούς.
- Παρουσίαση των εργασιών στο σχολείο.

ΣΤ. Δάσκαλος - Μαθητές

Πρωταγωνιστές οι μαθητές, εργάζονταν άλλοτε ατομικά, άλλοτε ομαδικά και συνέθεταν τις εργασίες σε επίπεδο ομάδας και στη συνέχεια σε επίπεδο τάξης, ώστε να βγει το τελικό κείμενο. Ο δάσκαλος ήταν αφανής συντονιστής και συνεργάτης των προσπαθειών τους. Φρόντιζε να στηρίζει τους μαθητές και εξέφραζε τη γνώμη του χωρίς να την επιβάλλει.

Ζ. Σχόλια - Συμπεράσματα - Αξιολόγηση

Στην αρχή φάνηκαν κάποιες δυσκολίες όσον αφορά τη συνεργασία. Ήταν η πρώτη φορά που τα παιδιά εργάστηκαν ομαδικά μέσα στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης. Όταν είδαν όμως το αποτέλεσμα της ομάδας τους ενθουσιάστηκαν και ένιωσαν ευχαριστημένοι. Το διασκέδασαν και η συμμετοχή τους ήταν καθολική.

Η προσέγγιση των άλλων μαθημάτων σχετικά με το θέμα ήταν επιτυχής απ' τις ομάδες και μαθητές που σε άλλες περιπτώσεις ήταν λιγότερο τολμηροί εργάστηκαν με πολύ ζήλο, όταν δούλεψαν ομαδικά.

Η Ευέλικτη Ζώνη κατέκτησε και άνοιξε τα φτερά των μικρών ερευνητών.

«Ευέλικτη Ζώνη σ' ευχαριστώ που μ' έκανες μικρό, μικρό, σοφό ερευνητή».

ΘΕΜΑ: «Ένα έθιμο του χωριού μου - Ο Λάζαρος»
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΞΗΡΟΠΟΤΑΜΟΥ Ν. ΔΡΑΜΑΣ
Σχολικός Σύμβουλος: Ασκητής Απόστολος
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Καραγιάννη Ευαγγελία
Τάξη Γ΄

Αφορμή

Κάνοντας τα χριστουγεννιάτικα κάλαντα τα παιδιά είπαν ότι στο χωριό τους λένε και άλλες φορές του χρόνου κάλαντα και ειδικά του Λαζάρου. Δώσαμε λοιπόν υπόσχεση ότι όταν πλησιάσουν οι μέρες αυτές θα ασχοληθούμε με το Λάζαρο.

Στόχοι

1. Να γνωρίσουν τα παιδιά καλύτερα το έθιμο του Λαζάρου, που υπάρχει στο χωριό τους, συλλέγοντας περισσότερες πληροφορίες.
2. Να μάθουν όλα τα παιδιά τα κάλαντα του Λαζάρου και να τα παρουσιάσουν στις άλλες τάξεις.
3. Να γνωρίσουν πώς κατασκευάζουμε το Λάζαρο.
4. Να γνωρίσουν την ενδυμασία του Λαζάρου.

Διάρκεια

7-8 διδακτικές ώρες.

Μεθοδολογία

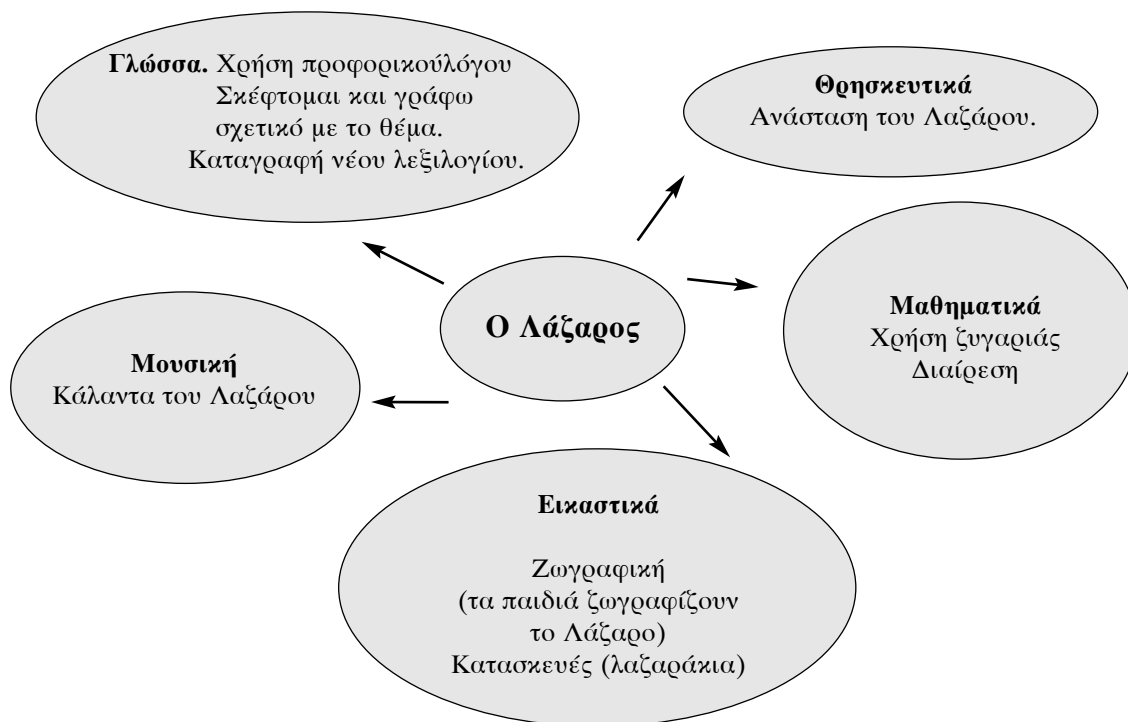
- Χωρισμός σε ομάδες.
- Σχεδιασμός της εργασίας.
- Υλοποίηση της εργασίας.
- Τελική παρουσίαση.
- Αξιολόγηση

Δραστηριότητες

- Την ώρα των Θρησκευτικών διαβάσαμε την ανάσταση του Λαζάρου και έγινε σχετική συζήτηση.
- Καλέσαμε τη γιαγιά της Κατερίνας στο σχολείο για να μας μιλήσει για το Λάζαρο και να εξηγήσει στα παιδιά πώς κατασκευάζουμε το Λάζαρο. Ακόμη μας βοήθησε να κατασκευάσουμε έναν παρόμοιο στη τάξη.
- Ακολούθησε συζήτηση με τη γιαγιά για να λύσουν τα παιδιά τις απορίες τους.
- Η κάθε ομάδα έγραψε «σκέφτομαι και γράφω» σχετικό με τις πληροφορίες που τους έδωσε η γιαγιά για το Λάζαρο.
- Με βάση τα κείμενα των ομάδων συντάχθηκε ένα κοινό κείμενο, με τη συμμετοχή όλων των παιδιών, αποδεκτό από όλους, το οποίο δόθηκε στον υπεύθυνο της σχολικής εφημερίδας για να τυπωθεί σ' αυτή.
- Ετοιμάσαμε ζυμάρι στην τάξη. Η κάθε ομάδα ετοίμασε το δικό της ζυμάρι και στη συνέχεια το μοιράσαμε σε ίσα μέρη όσα και τα παιδιά της ομάδας. Στη συνέχεια το κάθε παιδί έφτιαξε το δικό του «Λάζαρο» και αφού το στόλισε όπως ήθελε το ψήσαμε.
- Μάθανε τα κάλαντα του Λαζάρου (Λαζαρικά), όπως ακριβώς τα λένε στο χω-

ριό τους και την παραμονή της γιορτής τα ψάλαμε σε όλες τις τάξεις του σχολείου.

- Τοποθετήσαμε τη δουλειά των παιδιών σε δυο ταμπλό
- Στο τέλος της σχολικής χρονιάς έγινε παρουσίαση της συλλογικής δουλειάς των παιδιών στους γονείς.
- Διαθεματική προσέγγιση

Αξιολόγηση

Οι στόχοι που θέσαμε στην αρχή του προγράμματος επιτεύχθηκαν. Αυτό που αξιολογεί θετικότερα το πρόγραμμα είναι η ενεργός συμμετοχή των μαθητών και ιδιαίτερα όταν κατασκεύαζαν τα Λαζαράκια και όταν ψέλνανε τα κάλαντα.

Οι μαθητές κατάφεραν να γνωρίσουν ένα κομμάτι από τον πολιτισμό του χωριού τους το οποίο συνεχίζει να είναι ενεργό και στις μέρες τους.

Παρουσίαση

Την παραμονή του Λαζάρου οι μαθητές κρατώντας το ομοίωμα του Λαζάρου, έψαλαν τα Λαζαρικά, σε κάθε τάξη.

Τραγουδάμε το Λάζαρο

Ζυμώνουμε τα Λαζαράκια

Κατασκευάζουμε το Λάζαρο

Ζωγραφίζουμε το Λάζαρο

Το έθιμο του Λαζάρου

«Ο Λάζαρος» είναι ένα ελληνικό πασχαλινό έθιμο το οποίο επιβιώνει και στις μέρες μας. Με το έθιμο αυτό ήθελαν να συμβολίσουν τη νίκη του Χριστού απέναντι στο θάνατο, αλλά παράλληλα να υποδηλώσουν και την ανάσταση της φύσης. Έφτιαχναν λοιπόν ένα ομοίωμα του Λαζάρου.

Στον Ξηροπόταμο στο έθιμο αυτό έπαιρναν μέρος μόνο κορίτσια, οι Λαζαρίνες. Αυτή ήταν μια καλή ευκαιρία να γίνουν γνωστές και σαν υποψήφιες νύφες. Τα κορίτσια μαζεύονταν παρέες και μάθαιναν τα «λαζαρικά» τα τραγούδια που θα τραγουδούσαν την παραμονή του Λαζάρου.

Με τη βοήθεια της μητέρας και της γιαγιάς ετοίμαζαν ένα ομοίωμα του Λαζάρου. Έπαιρναν δυο άνισα ξύλα και σχημάτιζαν ένα σταυρό. Το έντυναν με μια μονόχρωμη πουκαμίσια και στη συνέχεια ράβανε γύρω - γύρω κεντημένες πετσέτες με χαρακτηριστικά σχέδια τα λαζαράκια. Χρησιμοποιούσαν 4 πετσέτες μεγάλες στο κάτω μέρος δύο μπροστά και δύο πίσω. Στο πάνω μέρος 5 μικρές 2 πίσω και τρεις μπροστά. Η πετσέτα που ήταν μπροστά στο στήθος λεγόταν εγκλούκι. Ήταν κατακόκκινη με κόκκινο κέντημα και σε όποιο σπίτι υπήρχε νεογέννητο μωρό το σκούπιζαν συμβολικά με το εγκλούκι για να είναι πάντα ροδοκόκκινο και γερό. Κάτω από την πετσέτα υπήρχε ένα άνοιγμα για να βλέπει που βαδίζει

αυτή που φορούσε το Λάζαρο. Ο Λάζαρος δεν είχε κεφάλι. Στη θέση του βάζανε μια μαντίλα και τη στερέωναν στους ώμους. Στη θέση του προσώπου και στους ώμους δένανε ένα ματσάκι φρέσκα λουλούδια. Γύρω από το λαιμό δένανε μικρές τριγωνικές μαντίλες.

Την παραμονή πήγαιναν το ομοίωμα στο εκκλησάκι του προφήτη Ηλία για να το βαφτίσουν με το όνομα Λάζαρος.

Όταν οι κοπέλες επισκέπτονταν τα σπίτια του χωριού τους και τραγουδούσαν τα λαζαρικά μια απ' αυτές φορούσε το ομοίωμα του Λαζάρου και κρατώντας το από το κοντάρι το λίκνιζε. Οι κοπέλες όταν τραγουδούσανε τα λαζαρικά κρατούσαν μαζί τους και ένα καλάθι στολισμένο με κορδέλες και λουλούδια. Οι νοικοκυρές έβαζαν μέσα αβγά, αλεύρι και μήλα.

ΤΑ ΛΑΖΑΡΙΚΑ

Ξύπνα Λάζαρε και μη κοιμάσαι
ήρθ' η μάνα σου από την πόλη
σου 'φερε χαρτί και κομπολόι

Γράψε Θόδωρε γράψε Δημήτρη
γράψε λεμονιά και κυπαρίσσι

Οι κοτούλες σας αυγά γενούνε
οι φωλίτσες σας δεν τα χωρούνε
δώστε μας κι εμάς να τα χαρούμε.

ΘΕΜΑ: «Ευρώπη εμείς και οι άλλοι»

10ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΔΡΑΜΑΣ

Σχολικός Σύμβουλος: Μαργαριτόπουλος Κωνσταντίνος

Εκπαιδευτικοί υλοποίησης: Λαζόπουλος Χαράλαμπος, Σμολοκτού Ελένη

Τάξεις ΣΤ' 1 - ΣΤ' 2

Κριτήρια επιλογής του θέματος:

Αφορμή για την επιλογή του θέματος στάθηκαν οι συχνές αναφορές των μαθητών σε χώρες της Ευρώπης όπου συμβαίνουν διάφορα γεγονότα τα οποία τους ενδιαφέρουν όπως αθλητικά, μόδα κ.λ.π, όπως και το μάθημα της γεωγραφίας όπου εξετάζεται η ήπειρος αυτή.

Σκοπός

- i) Να γνωρίσουν οι μαθητές μας άλλες χώρες της Ευρώπης, μιας και καλούνται να ζήσουν σήμερα σ' έναν κόσμο όπου τα σύνορα της χώρας δεν είναι πια το ίδιο «κλειστά» όσο παλιά.
- ii) Να κατανοήσουν την κοινή αφετηρία πολλών εκδηλώσεων πολιτισμού (π.χ. τέχνη, παραδόσεις) και τους λόγους διαφοροποίησης άλλων
- iii) Να αποδέχονται και να εκτιμούν το διαφορετικό
- iv) Όλα τα παραπάνω να επιτευχθούν μέσα από παιχνίδια και εμπειρίες που θα οδηγήσουν στην προοδευτική ανάπτυξη της λογικής σκέψης μαθητών.

Στόχοι

Καλλιέργεια ομαδικού πνεύματος μέσα από δραστηριότητες όπως:

- α) κατασκευή «οδικού» χάρτη των χωρών
- β) δημιουργία του «ζωντανού χάρτη-παζλ της Ευρώπης»

Ανάληψη ευθυνών από τους μαθητές μέσα από:

- α) την αναζήτηση και επικοινωνία των μαθητών με πρεσβείες, ταξιδιωτικά γραφεία κ.λ.π
- β) την ευθύνη συμμετοχής στην «κουζίνα της Ευρώπης»

Δραστηριοποίηση στην έρευνα μέσα από:

- α) την αναζήτηση στοιχείων και πληροφοριών από εγκυκλοπαίδειες, βιβλία, ατλαντες, ταξιδιωτικά φυλλάδια, internet, CD ROM, υλικό από πρεσβείες κ.α.
- β) την ταξινόμηση του παραπάνω υλικού κρατώντας τα πιο χρήσιμα.

Αποδοχή της γνώμης του συμμαθητή μέσα από:

- α) την παρουσίαση των εργασιών και τη συνεργασία των μαθητών όπου υπάρχει ανάγκη.

Παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου από τους μαθητές μας

- α) Δημιουργώντας περιλήψεις προκειμένου να παρουσιάσουν την ιστορία, την οικονομία, κ.ά. των χωρών που έχουν αναλάβει.
- β) Παραγωγή έμμετρου κειμένου με περιορισμούς.
- γ) Κατάρτιση ταξιδιωτικού φυλλαδίου (Σκέφτομαι και γράφω).

Κινητοποίηση των ικανοτήτων του μαθητή ώστε να αυτενεργεί ή να μάθει να αυτενεργεί.

- α) Μέσα από όλες τις προηγούμενες δραστηριότητες

β) Μέσα από τον καθορισμό των λέξεων-κλειδιά για κάθε χώρα (καθορισμός του πιο σημαντικού).

Δημιουργία κριτικής σκέψης

α) Μέσα από συγκρίσεις αναγνωρίζουν την κοινή καταγωγή των Ευρωπαίων, τις οικονομικές, ιστορικές, θρησκευτικές και πολιτισμικές επιδράσεις μεταξύ των κρατών της Ευρώπης.

β) Κατανοούν οι μαθητές τη θέση της χώρας μας αναλογικά με τις άλλες χώρες στην εκπ/ση, την οικονομία, κ.α.

1ο Στάδιο

Τρόπος Εργασίας: Τα πρώτα στοιχεία για την Ευρώπη πήραν οι μαθητές της τάξης από το βιβλίο του J.de Goff «Ευρώπη, μια αφήγηση για παιδιά και νέους», αποσπάσματα του οποίου διαβάστηκαν στην τάξη.

2ο Στάδιο

Κάθε μαθητής ανέλαβε, μετά από κλήρωση, να εκπροσωπεί στην τάξη κάποια χώρα της Ευρώπης (πρώτα τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μετά συμπληρώσαμε με τις πιο γνωστές). Εδώ αποφασίστηκε να «φορούν» στην μπλούζα τους κονκάρδα με τη σημαία της χώρας που έχουν αναλάβει ώστε να εκτυπωθούν αυτές στη μνήμη χωρίς κόπο.

3ο Στάδιο

Σχεδιασμός του τρόπου εργασίας, των πεδίων δράσης, των υποομάδων κάθε θέματος, καθώς και των δραστηριοτήτων που θα πραγματοποιηθούν προκειμένου να επιτευχθούν οι επιμέρους στόχοι.

Στο στάδιο αυτό σχεδιάστηκε το παρακάτω διάγραμμα όπου καθορίστηκαν τα στοιχεία κάθε χώρας τα οποία και θα μας απασχολούσαν (π.χ πολιτισμοί, οικονομία, κ.α.) και θα αποτελούσαν πεδίο έρευνας και μελέτης για τον καθένα. Επίσης αναζητήθηκαν οι πηγές στις οποίες θα έπρεπε να ανατρέξουν οι μαθητές μας προκειμένου να συγκεντρώσουν το υλικό που τους ενδιέφερε. Σαν πρώτη και κύρια πηγή χρησιμοποίησαν οι μαθητές τις πρεσβείες των Ευρωπαϊκών Χωρών με τις οποίες επικοινωνήσαν και τους ζήτησαν πληροφοριακό υλικό.

Η ανταπόκριση των πρεσβειών ήταν άμεση κι εντυπωσιακή και το υλικό που συγκεντρώθηκε αξιολογότατο. Άλλες πηγές ήταν άτλαντες, εγκυκλοπαίδειες, CD ROM, βιβλία, κ.λ.π.

ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ

ΕΥΡΩΠΗ ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

- 1. Σημαία
- 2. Ενδυμασία
- 3. Εικόνα
- 4. κουζίνα

ΘΡΗΣΚΕΙΑ

- 1. Θρήσκευμα
- 2. Ποσοστά
- 3. Δόγματα και τι πρεσβεύει το καθένα

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

1. Παράδοση
2. Ποίημα-Τραγούδι
3. Παροιμία
4. Παιχνίδι
5. Καλλιτέχνες-άνθρωποι των γραμμάτων
6. Μνημεία πολιτισμού
7. Παραμύθι

ΙΣΤΟΡΙΑ

1. Ανασκόπηση
2. Μνημεία
3. Ιστορικές μορφές με παγκόσμια φήμη.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1. Βαθμίδες
2. Προγράμματα
3. Αλλαγές
4. Σύγκριση με την Ελλάδα.

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

1. Συνολική εικόνα
2. Αθλητικά κέντρα
3. Διοργάνωση συνάντησης
4. Γνωστή ομάδα
5. Μορφές παγκοσμίου φήμης.

ΧΤΕΣ-ΣΗΜΕΡΑ

1. Φωτογραφικό υλικό
2. Ρυθμοί ανάπτυξης.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1. Νόμισμα
2. Βιομηχανία-Γεωργία
3. Ισοτιμίες-Σύγκριση με την Ελλάδα.

4ο Στάδιο

Επεξεργασία και παρουσίαση του υλικού όπου πέρα από την παρουσίαση των πληροφοριών που συγκεντρώθηκαν πραγματοποιήθηκαν και οι παρακάτω εργασίες - δραστηριότητες:

1. «Φτιάχνω με το σώμα μου το πάζλ της Ευρώπης» (προκειμένου να μάθουν οι μαθητές μας τη θέση της κάθε χώρας στην Ευρώπη αλλά και τα σύνορα των χωρών)
2. Συμπλήρωση του «λευκού χάρτη» της Ευρώπης με τα ονόματα των κρατών προτενουσών τους.
3. Κατασκευή του γεωγραφικού χάρτη της χώρας που έχει αναλάβει ο καθένας.
4. Κατασκευή ενός «οδικού» χάρτη όπου ο κάθε μαθητής έπρεπε να σχεδιάσει μια φανταστική διαδρομή από την πόλη μας ως τη χώρα που εκπροσωπεί και να σημειώσει τους τόπους που θα σταματήσει και τα μνημεία που θα επισκεφτεί σ' αυτούς. Για να το πετύχει αυτό έπρεπε να συνεργαστεί φυσικά με άλλους μαθητές που εκπροσωπούσαν άλλες χώρες κι έχουν πληροφορίες για τις χώρες που του ενδιαφέρουν.
5. Κατασκευή της σημαίας των χωρών της Ευρώπης και παρουσίαση της στορίας της.
6. Κατασκευή κούκλας απο χαρτί και ντύσιμό της με την παραδοσιακή στολή των χωρών της Ευρώπης.
7. Δημιουργία ποιήματος με θέμα τα χαρακτηριστικά της κάθε χώρας.
8. Κατάρτιση ταξιδιωτικού φυλλαδίου από τον κάθε μαθητή, με κείμενα και εικόνες και με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορέσει να πείσει τους συμμαθητές του να επισκεφθούν τη χώρα που εκπροσωπεί.
9. Δημιουργία της ταυτότητας των χωρών με πέντε λέξεις- κλειδιά χαρακτηριστι-

κές για την κάθε χώρα.

10. «Γιορτή με γεύσεις και μυρωδιές από την Ευρώπη» όπου ο κάθε μαθητής έφτιαξε μαζί με τους γονείς του και έφερε κατόπιν στο σχολείο κάποιο χαρακτηριστικό φαγητό ή γλυκό της χώρας που εκπροσωπεί. Ακολούθησε μια ευχάριστη γιορτούλα.
11. Κατασκευή ραβδογράμματος για τις θρησκείες στην Ευρώπη, τα ποσοστά του αναλφαβητισμού, την οικονομία κ.λ.π
12. Κολλάζ των γλωσσών της Ευρώπης.
13. Χρησιμοποιώντας δημιουργικά τη φαντασία τους φτιάξανε οι μαθητές μας και παρουσίασαν κάποιο χαρακτηριστικό της χώρας που έχουν αναλάβει (π.χ η μαθήτριά που είχε αναλάβει την Αυστρία έφτιαξε και φόρεσε την παραδοσιακή σχολή της χώρας αυτής, η μαθήτριά που είχε αναλάβει το Μονακό έφτιαξε με φελιζόλ και πηλό μια πίστα ράλλι κ.α.)

5ο Στάδιο

1. Αξιολόγηση του γνωστικού μέρους του προγράμματος, η οποία θα γίνει μέσα από ένα παιχνίδι ερωτήσεων με έπαθλο δύο εισιτήρια κινηματογράφου με χρήματα του ταμείου της τάξης.
2. Συγκέντρωση και παρουσίαση του υλικού σε βιβλιαράκια ένα για κάθε χώρα από τον κάθε μαθητή.

6ο Στάδιο

Εδώ θα γίνει η ολοκλήρωση του προγράμματος με παρουσίαση, στην καλοκαιρινή γιορτή του σχολείου, παράστασης σχετικής με τη μουσική και το χορό των χωρών της Ευρώπης.

Ο ρόλος του δασκάλου στην επεξεργασία αυτού του υποθέματος όπως και όλου του θέματος, είναι ρόλος συμβούλου, συντονιστή από το παρασκήνιο, που ενθαρρύνει τους μαθητές, τους δίνει κατευθύνσεις, τους δίνει βοήθεια και προσπαθεί να δημιουργήσει ατμόσφαιρα συνεργασίας και αλληλοβοήθειας, δίνοντας ξεχωριστή σημασία στην ελεύθερη έκφραση και δημιουργία.

Αξιολόγηση της διδασκαλίας δε θα γίνει μιας και δε θα έχει αυτή την παραδοσιακή μορφή. Όλες οι εργασίες των μαθητών θα θεωρηθούν σωστές αφού θα προάγουν την κριτική τους σκέψη.

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΓΛΩΣΣΑ

1. Παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου
2. Δημιουργία ποιήματος

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

1. Αναλογίες
2. Συγκρίσεις
3. Ποσοστά-Ραβδογράμματα
4. Κλίμακες

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

1. Χάρτες
2. Σύνορα κοινές επιδράσεις.

ΤΕΧΝΙΚΑ

1. Κατασκευή κούκλας
2. Κατασκευή ενδυμάτων
3. Χάρτες
4. Κολλάζ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

1. Γνωριμία με πολιτεύματα, κοινωνική πρόνοια περιβαλλοντικά ζητήματα άλλων χωρών.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

1. Γνωριμία και με άλλες θρησκείες.
2. Σύγκριση θρησκειών-αναζήτηση.

ΙΣΤΟΡΙΑ

1. Επαφή με την ιστορία ευρωπαϊκών λαών.
2. Συναίσθηση κοινής καταγωγής προβολή ιστορικών μορφών.

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

1. Αθλητισμός
2. Συνεισφορά άλλων λαών στην Ολυμπιακή ιδέα.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ-ΜΕΛΕΤΗ

1. Παραδόσεις
2. Παλιότερες εικόνες των χωρών της Ευρώπης και μέσα απ' αυτές αναζήτηση επιρροών.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΡΗΚΑΜΕ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΠΗΓΕΣ

1. Άτλας της Ευρώπης, National Geographic
  2. "Η Ευρώπη, μια αφήγηση για τα παιδιά και τους νέους" του Jacquers de Goff, εκδ. Ελληνικά Γράμματα.
  3. Εγκυκλοπαίδειες, internet
  4. Υλίκο από πρεσβείες
  5. "Ας οικοδομήσουμε μαζί την Ευρώπη", της Paola Mauro έκδοση της Ευρωπαϊκής επιτροπής
  6. "Ευρώπη+" έκδοση της αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα
  7. Γεωγραφία Ε' Δημοτικού
  8. Ντοκιμαντέρ της Ε.Τ.1
  9. "Εξερεύνηση της Ευρώπης"
  10. "Μικροί μάγιστροι", Unicef
  11. Οδηγοί ταξιδιωτικοί, Explorer A.E.E.E, Τράπεζα Πειραιώς
  12. Οδηγοί της National Geographic
  13. C.D. Rom, ENCARTA 97' 01
  14. "Παραμύθια απ' όλο τον κόσμο" J. Rontari
  15. "Παροιμίες απ' όλο τον κόσμο" του Άξελ Σέφλερ, εκδ. Πατάκη
- "Σημαίες" εκδ. Πατάκη Δανειστική Βιβλιοθήκη Δράμας.

ΘΕΜΑ: «Το ηλιακό μας σύστημα»
4ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΔΡΑΜΑΣ
Σχολικός Σύμβουλος: Γεωργιάδης Νικόλαος
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Βασιλειάδης Θεόδωρος
Τάξεις ΣΤ΄ 1

Γενικοί σκοποί

Το παρόν σχέδιο εργασίας αναπτύσσεται μέσα στο γενικότερο σκοπό της εκπαίδευσης που στοχεύει στην ισόρροπη ανάπτυξη των γνωστικών, συναισθηματικών κοινωνικών και ψυχοκινητικών δεξιοτήτων των μαθητών. Επιδιώκει δε οι μαθητές να:

- να εξοικειωθούν με την παρατήρηση, την περιγραφή, την ερμηνεία και την κατανόηση ζητημάτων επιστημονικού, ιστορικού αλλά και λαογραφικού ενδιαφέροντος, ώστε να οικοδομήσουν κατάλληλες γνώσεις, να αναπτύξουν ενδιαφέροντα, κλίσεις και δεξιότητες, που θα συμβάλλουν στην καλλιέργεια της κριτικής και δημιουργικής σκέψης,
- να προωθηθεί η ένταξη των μαθητών σε ομάδες, με την εφαρμογή ενεργητικών μεθόδων διδασκαλίας, για να αναπτύξουν ικανότητες συνεργασίας και επικοινωνίας, αλληλοαποδοχής με την ανοχή στην άλλη άποψη και το διαφορετικό.
- να προσεγγίσουν βασικά ζητήματα (Διάστημα, Τηλεπικοινωνίες) από την Επιστήμη και την Τεχνολογία,
- να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους με τη χρήση όρων από διαφορετικά επιστημονικά πεδία,
- να συνειδητοποιήσουν ότι το περιβάλλον αποτελεί ένα σύνολο, που απαιτεί ευαισθησία στη διαχείριση των προβλημάτων του και να προτείνουν λύσεις συμμετέχοντας ενεργά τη λήψη αποφάσεων και την υλοποίησή τους.

Διατύπωση στόχων

- Να αποκτήσουν οι μαθητές τις πλέον βασικές γνώσεις που σχετίζονται με το ηλιακό σύστημα, τη θέση της Γης σε αυτό και να κατανοήσουν τις έννοιες του ήλιου, των πλανητών και των δορυφόρων τους, παράλληλα τη διαδοχή ημέρας και νύχτας και των εποχών.
- Να γνωρίσουν τις απόψεις της επιστήμης και της μυθολογίας για τη δημιουργία του ηλιακού συστήματος.
- Να κατανοήσουν την αξία του ήλιου ως πηγής ενέργειας, τη σημασία αυτής της ενέργειας στην ύπαρξη της ζωής και να αποκτήσουν περιβαλλοντική συνείδηση και να ευαισθητοποιηθούν στην προστασία της Γης.
- Να εμπεδώσουν πως ο μοναδικός πλανήτης του ηλιακού μας συστήματος όπου υπάρχει ζωή, όπως φαίνεται μέχρι σήμερα, είναι η Γη.

Προβληματισμός -Επιλογή του θέματος

Ερεθίσματα για τον προβληματισμό και την οριοθέτηση του θέματος δέχτηκαν τα παιδιά από τα πρώτα κεφάλαια του μαθήματος της Γεωγραφίας της ΣΤ΄ τάξης (Ο πλανήτης Γη, Η μέρα και η νύχτα, Το ηλιακό μας σύστημα). Επίσης, από σχετική βιντεοκασέτα που προβλήθηκε και αναφερόταν στο ηλιακό μας σύστημα (κυρίως στον Ήλιο και τη Γη). Έτσι, η ευαισθητοποίηση των μαθητών υπήρξε μεγά-

λη και αποφασίστηκε να διερευνηθεί και να μελετηθεί σε βάθος με δραστηριότητες που θα αναλάμβαναν οι ίδιοι.

Σχεδιασμός - Προετοιμασία

Οι μαθητές της τάξης χωρίστηκαν σε τέσσερις ομάδες των 4-5 ατόμων, με σκοπό να συλλέξουν πληροφορίες για το ηλιακό σύστημα από εγκυκλοπαίδειες, περιοδικά, εφημερίδες, το διαδίκτυο (με τη βοήθεια του κ. Διευθυντή του σχολείου), αλλά και φωτογραφίες του Ήλιου και των πλανητών, μετεωριτών, διαστημοπλοίων, στολών των αστροναυτών, προγραμμάτων διαστημικών αποστολών (επανδρωμένων και μη), δορυφορικών φωτογραφιών και να τις επεξεργαστούν.

Ενημερώθηκαν οι γονείς για την δραστηριότητα και την ανάγκη να συνοδεύουν τους μαθητές, μια βραδιά με Πανσέληνο, στο σχολείο, όπου με τη βοήθεια του σχολικού τηλεσκόπιου θα πραγματοποιούσαν παρατηρήσεις στην επιφάνεια της Σελήνης.

Ζητήθηκε από γονέα σιδηρουργό να συμβάλει με την κατασκευή ενός άξονα τοποθετημένου μέσα σ' ένα ρουλεμάν.

Διεξαγωγή δραστηριοτήτων - Διδακτικές ενέργειες

Αφού συγκεντρώθηκε το υλικό, οι μαθητές αφαίρεσαν ότι έκριναν πως είναι περιττό και στη συνέχεια προχώρησαν στις παρακάτω δραστηριότητες:

- ταξινόμησαν το υλικό και κάθε ομάδα ανέλαβε να το καταχωρίσει στο δικό της χώρο ανακοινώσεων. Έτσι χωρίστηκαν οι φωτογραφίες και το υλικό που παρουσίαζε τους πλανήτες, τον Ήλιο με τις εκλείψεις του, τα διαστημόπλοια και τις διαστημικές στολές, τα τηλεσκόπια και γενικά τα μέσα τεχνολογίας που χρησιμοποιεί ο άνθρωπος για τη μελέτη του σύμπαντος,
- ακόμη ταξινομήθηκαν οι εγκυκλοπαιδικές πληροφορίες που αφορούσαν τους πλανήτες (απόσταση από τον Ήλιο, μέγεθος, βαρύτητα, διάρκεια περιστροφής γύρω από τον άξονά τους και τον Ήλιο κ. ά), αλλά και οι αναφορές στη μυθολογία και την ονοματοδοσία των πλανητών,
- καταχώρισαν πληροφορίες που συνέλεξαν για τις αντιλήψεις διαφόρων θρησκειών σχετικά με τον Ήλιο, τους πλανήτες, τις εκλείψεις (Αιγύπτιοι, μεσοποταμιακή αστρολατρεία, Κινέζοι),
- επεξεργάστηκαν το κεφάλαιο «Αστροφυσική και Διάστημα: ταξίδι χωρίς τέλος» του Δ.Π. Σιμόπουλου (σελ. 130 - 133) από το «Πολυθεματικό βιβλίο» το οποίο συνδέεται με το θέμα και ανέπτυξαν διάφορες δραστηριότητες που περιλαμβάνονται σ' αυτό,
- από το βιβλίο «Η Γλώσσα μου» διδάχτηκαν τις ενότητες «Η κατάκτηση του Πόλου», «Ένα γράμμα στον αστροναύτη» και «Ο Καραγκιόζης αστροναύτης», που έχουν άμεση σχέση με το θέμα του σχεδίου. Επίσης από το βιβλίο «Ανθολόγιο λογοτεχνικών κειμένων» την ενότητα «Ο Αστρολάβος»,
- έγραψαν ποιήματα και πεζά για τον Ήλιο και τους πλανήτες,
- έλυσαν προβλήματα μαθηματικών με έννοιες και αριθμούς που αφορούσαν το ηλιακό σύστημα,
- επισκέφθηκαν χρήσιμες ιστοσελίδες στο διαδίκτυο,
- ζωγράρισαν το ηλιακό σύστημα,
- κατασκεύασαν σταυρόλεξο με έννοιες και όρους του ηλιακού συστήματος,
- απεικόνισαν σε κλίμακα (σε επίπεδο στην αυλή του σχολείου) την απόσταση

και το μέγεθος των πλανητών. Ως υλικά χρησιμοποιήθηκαν κλωστή και μπαλόνια διαφόρων μεγεθών,

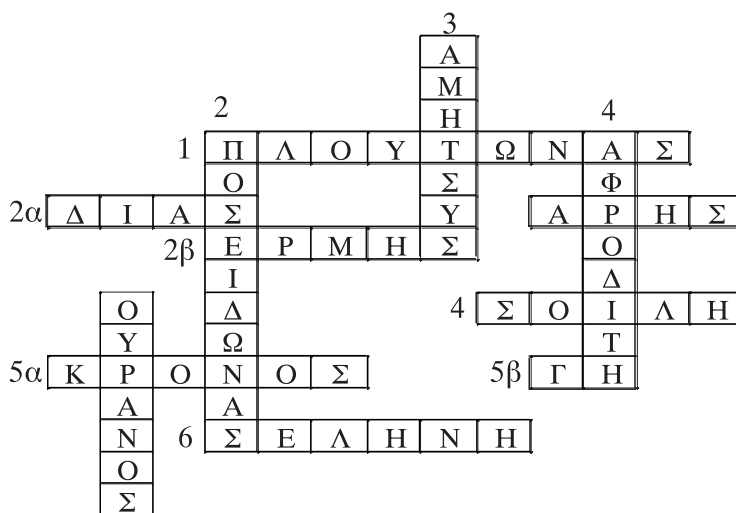
- κατασκεύασαν μοντέλο του ηλιακού συστήματος με τη βοήθεια μιας ιδιαίτερης κατασκευής, που έφτιαξε ένας πατέρας και που αποτελούνταν από έναν κάθετο άξονα στον οποίο είχε τοποθετηθεί ένα ρουλεμάν για να περιστρέφεται γύρω από τον άξονα και κρίκοι στους οποίους δέθηκε η άκρη κλωστής ενώ την άλλη άκρη κρατούσε μαθητής / τρια. Με την βοήθεια της κατασκευής στην αυλή του σχολείου πραγματοποιήθηκε εικονικά η περιστροφή των πλανητών γύρω από τον Ήλιο,
- τέλος μια βραδιά με πανσέληνο συγκεντρώθηκαν οι μαθητές με τους γονείς τους στην αυλή του σχολείου και με τη χρήση του σχολικού τηλεσκοπίου πραγματοποίησαν παρατηρήσεις της Σελήνης.

Περάτωση του σχεδίου εργασίας - Παρουσίαση εργασιών - Αξιολόγηση

Κάθε ομάδα παρουσίασε τη συνθετική της εργασία στην τάξη. Έγιναν παρεμβάσεις με πολλές ερωτήσεις αλλά και διορθώσεις των εργασιών. Στη συνέχεια η όλη δραστηριότητα παρουσιάστηκε και στο παράλληλο τμήμα της ΣΤ΄ τάξης.

Δραστηριότητες

A. ΤΟ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑΚΟΥ ΜΑΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. Ο πλανήτης αυτός ανακαλύφθηκε μόλις το 1930 και είναι ο πιο μακρινός πλανήτης
- 2α. Σύμφωνα με τη μυθολογία, ο μεγαλοπρεπής θρόνος του ήταν στον Όλυμπο
- 2β. Ονομάζεται και κόκκινος πλανήτης
3. Είναι ηλιοκαμένος πλανήτης μια και βρίσκεται πιο κοντά στον ήλιο
4. Το πιο γνωστό αστερί. Συντηρεί τη ζωή στη γη μας (αντίστροφα)
- 5α. Αυτός ο πλανήτης εντυπωσιάζει με τα χίλια δαχτυλίδια του.
- 5β. Το σπιτικό μας.
6. Αυτός ο δορυφόρος μάγεψε πολλούς ποιητές και συγγραφείς

ΚΑΘΕΤΑ

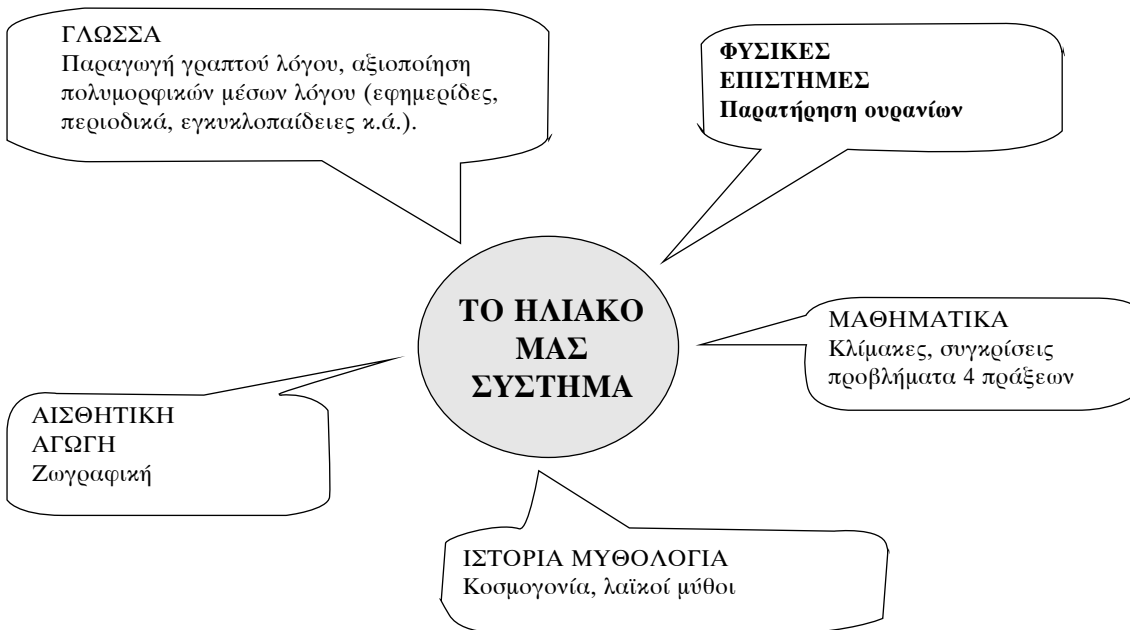
1. Κάτω από τη θολή πάχνη που τον σκεπάζει, κράτησε εφτασφράγιστα τα μυστικά του.
2. Είναι ο όγδοος πλανήτης. Αν τον συναντούσαμε παλιά στη θάλασσα, θα τον βλέπαμε με την τριαινά του.
3. Αυτό το ηλιακό... εξετάζουμε (αντίστροφα)
4. Έχει τον Άρη αδερφό.

Β. ΚΡΥΠΤΟΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

(Βρες και κύκλωσε του πλανήτες)

A	Γ	Π	P	O	K	P	O	N	O	Σ	Γ	A	Π
Z	M	Z	E	Y	Σ	N	H	Γ	P	X	M	K	O
Δ	E	Ω	A	P	H	Σ	X	B	Θ	Ε	Τ	Γ	Σ
K	Υ	Ω	Δ	E	Σ	P	Λ	H	K	E	K	O	E
A	Φ	P	O	Δ	I	T	H	N	Γ	P	Ε	Γ	I
H	Ε	Λ	Y	K	I	O	Ω	Δ	Λ	M	A	I	Δ
Ε	K	O	P	Ε	Λ	Γ	H	K	M	H	Σ	Π	Ω
Γ	Ε	N	A	A	Ε	Ψ	Φ	Γ	O	Σ	Ε	N	N
A	T	K	N	N	I	T	E	Λ	E	Σ	A	Π	A
P	Π	Λ	O	Y	T	Ω	N	A	Σ	M	O	Y	Σ
Λ	Π	Γ	Σ	Δ	H	M	E	N	B	H	T	Ω	H

Γ. ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Βιβλιογραφία

Κανάκης, Ι.,(1987), Η οργάνωση της διδασκαλίας - μάθησης σε ομάδες εργασίας, Αθήνα.

Κλεάνθους- Παπαδημητρίου, Μυρσίνη, (1980), Η Νέα Αγωγή, Εκδόσεις «Βιβλία για όλους», έκδοση Β', τ Α', Αθήνα.

Κοντόπουλος, Κ., (Επιμ.), Ταξίδι στο Σύμπαν, (1992), Εκδόσεις Time- Life, τ.Α' & τ.Β', Αθήνα.

Ματσαγγούρας, Η., (2000), Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση, εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα.

ΥΠΕΠΘ, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο,(2001), Βλέπω το σημερινό Κόσμο, Αθήνα.

ΥΠΕΠΘ, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο,(2001), Η Γη μας, Γεωγραφία ΣΤ' τάξης, Βιβλίο του μαθητή, Ο.Ε.Δ.Β.,Αθήνα.

ΥΠΕΠΘ, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, (2002), Οδηγός σχεδίων εργασίας, Αθήνα.

Χρυσ αφίδης, Κ., (2002), Βιοματική Επικοινωνιακή Διδασκαλία, (Η εισαγωγή της μεθόδου Project στο σχολείο), εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα.

CD-ROM:

Νέοι ορίζοντες: Πλανήτες και δορυφόροι, εκδόσεις Ερευνητές- Multimedia, (Επιμ. Δ. Σιμόπουλος).

ROM, Αποστολή στη Σελήνη, εκδόσεις Οργανισμός Λαμπράκη, Ιούνιος - Ιούλιος 1999.

ROM, @stromania: Τα θέματα του Σύμπαντος, εκδόσεις Οργανισμός Λαμπράκη, Δεκέμβριος 1998- Ιανουάριος 1999.

Douglas, Tom, (1997) Η επιβίωση στις ομάδες, (Επιμ. Δέγλερης, Ε.), Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.

Frey, k., (1986), Η «Μέθοδος Project», εκδόσεις Αφων Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη.

Video -κασέτα, Εξερευνώντας το φυσικό μας κόσμο, ΓΗ, Ο ΠΛΑΝΗΤΗΣ ΜΑΣ, εκδόσεις Διερευνητική μάθηση, Σύγχρονα εποπτικά μέσα διδασκαλίας.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ:

<http://www.alcyone.de/POrbits/english/ProgramPOrbits.htm>

<http://www.fourmilab.ch/homeplanet/homeplanet.html>

ΘΕΜΑ: «Γερά δόντια - Φωτεινά χαμόγελα»

2ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΚΑΛΑΜΠΑΚΙΟΥ

Σχολική Σύμβουλος: Σαραφίδου Αικατερίνη

Εκπαιδευτικοί υλοποίησης: Τσιλεπώνη Κατερίνα, Τσιόρβα Δήμητρα

Τάξη Δ2

Μεθοδολογία

Στηριχθήκαμε στη βιωματική και ομαδοσυνεργατική μάθηση, στην ολιστική προσέγγιση της γνώσης, στη συζήτηση, την παρατήρηση, το παιχνίδι, την έρευνα.

ΟΙ ΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1η Φάση: Προβληματισμός- Αφόρμηση

Αφόρμηση αποτέλεσε το παραμύθι «Ο Σοκολάκης και η Ζαχαρούλα Τρυποδόνη» και ιδιαίτερα οι δυο δαχτυλόκουκλες, μικρόβια, που συνοδεύουν το βιβλίο. Τα παιδιά προβληματίστηκαν, κατέθεσαν εμπειρίες, και διατύπωσαν ερωτήσεις. Πρότειναν τη συγκέντρωση πληροφοριών από βιβλία, περιοδικά και παραμύθια.

2η Φάση: Σχεδιασμός του σχεδίου εργασίας- πλαίσιο δράσης (ιστόγραμμα)

Τα παιδιά πρότειναν να ψάξουν σε βιβλία και περιοδικά, σε εφημερίδες και στο διαδίκτυο, να ρωτήσουν έναν οδοντίατρο και να του ζητήσουν να μας επισκεφθεί, να ζητήσουν από τους γονείς να μας βοηθήσουν.

Ενημερώσαμε τους γονείς και ζητήσαμε την βοήθειά τους. Οι γονείς αγόρασαν οδοντόβουρτσες και οδοντόκρεμες και επιτηρούσαν τη συμπλήρωση εντύπου της Colgate «Πίνακας βουρτσίσματος». Τα παιδιά έπρεπε να σημειώνουν πρωί- βράδυ και για ένα μήνα, εάν έπλεναν τα δόντια τους, βάζοντας έναν ήλιο για το πρωινό βούρτσισμα και ένα φεγγαράκι για το βραδινό.

Οι μικροί μας ερευνητές χωρίστηκαν σε ομάδες, ξεφύλλισαν περιοδικά, έψαξαν σε εφημερίδες, στο διαδίκτυο, και μάζεψαν ότι έβρισκαν σχετικό με τα δόντια, αλλά και τη διατροφή. Πρότειναν να επικοινωνήσουν με τις εταιρίες που κατασκευάζουν οδοντόκρεμες, όπως η Aim, Colgate και Crest.

3η Φάση: Υλοποίηση του σχεδίου εργασίας - Δραστηριότητες

Πολύ σύντομα συγκεντρώθηκε άφθονο υλικό για παρατήρηση και επεξεργασία: παραμύθια, βιβλία, εικόνες από περιοδικά, αφίσες και έντυπα. Στο υλικό προστέθηκαν έντυπα από τις εταιρίες, το περιοδικό του Rob-Aim, και το βαλιτσάκι της Colgate, με άφθονο παιδαγωγικό υλικό.

Α. Υγιεινή των δοντιών. Οι ομάδες ταξινόμησαν τις πληροφορίες και σύμφωνα με το ιστόγραμμα, προχωρήσαμε στη διεξαγωγή δραστηριοτήτων:

Παραμύθι: «Ο Κρέστος ο Τέρας και η Μυστήρια», εκδόσεις crest.

Βιντεοκασέτα: «Ο Δρ. Σκληροδόντης και το μαγικό ταξίδι»

Επιτραπέζιο παιχνίδι: δύο στόματα φτιαγμένα από κάνσον με ανάγλυφα δόντια και ένα ζάρι (βλ. περ. «Παράθυρο στην Εκπαίδευση», εκδ. Δίπτυχο, τευχ. 24, 2003). Το παιχνίδι έγινε αφορμή για ποικίλα σχόλια. Έτσι συζητήσαμε για τα πρώτα δόντια, για τους κοπτήρες, τους κυνόδοντες και τους προγόμφιους, παρατηρώντας τα ταυτόχρονα στο επιτραπέζιο παιχνίδι. Στη συνέχεια, έπαιξαν το παι-

χνίδι χωρισμένα σε δύο ομάδες. Η νικήτρια ομάδα έπρεπε να σηκώσει πρώτη όλα τα δόντια.

Παραμύθι: «Η Δόνα Τερηδόνα και το μυστικό της γαμήλιας τούρτας».

Β. Υγιεινή διατροφή και γερά δόντια. Αφού έφτιαξαν τον πίνακα με το τι πρέπει να τρώμε και τι όχι, διαβάσαμε κι άλλα παραμύθια σχετικά με την σωστή και υγιεινή διατροφή: «**Μια φορά ήταν η Κολοτούμπα**», «**Το ταξίδι του Άγκα του ε-ξωγήνιου**», «Μια φορά ήταν ...η Κολοτούμπα που έδεσε τον πόνο της φιόγκο».

Στη συνέχεια εικονογράφησαν και δραματοποίησαν τα παραμύθια..

Επίσης τα παιδιά έφτιαξαν σε ομαδική εργασία το αλφαβητάρι της διατροφής.

Γ. Ο φίλος μας ο οδοντογιατρός.

Προετοιμασία της επίσκεψης

Μαζί με τα παιδιά πήραμε τηλέφωνο στους οδοντίατρους του οδοντιατρικού συλλόγου Δράμας και κλείσαμε ραντεβού για την επίσκεψη. Τα παιδιά επέλεξαν να κατασκευάσουν σε δυο ομάδες εργασίας **δυο αφίσες**, με την τεχνική του κολλάζ, **για το τι πρέπει να τρώμε και τι όχι για να έχουμε γερά δόντια και να τις χα-ρίσουν.**

Πραγματοποίηση της επίσκεψης

Υποδεχθήκαμε τους οδοντίατρους σε ένα σκηνικό γεμάτο εργασίες. Οι οδοντί-ατροι ενθουσιάστηκαν με τη δουλειά των παιδιών, με τις ερωτήσεις και τις παρα-τηρήσεις που τους έκαναν. Αφού συζήτησαν για τα δόντια, την τερηδόνα, την ου-λίτιδα, έκαναν επίδειξη στα παιδιά πώς να βουρτσίζουν σωστά τα δόντια τους. Τα παιδιά τους χάρισαν τις αφίσες και οι οδοντίατροι τους μοίρασαν από ένα τσα-ντάκι της Colgate.

Μετά την επίσκεψη

Την επόμενη μέρα τα παιδιά ζήτησαν να διαβάσουμε παραμύθια σχετικά με ο-δοντίατρους. Κατά ομάδες έπλεναν τα δόντια τους, προσπαθώντας να κάνουν τις σωστές κινήσεις. Επίσης, έφτιαξαν μια **αφίσα**, την οποία ονόμασαν: «**Φωτεινά χαμόγελα**». Από τις εικόνες που είχαν κόψει από περιοδικά διάλεξαν εκείνες που έδειχναν όμορφα, γερά δόντια και τις κόλλησαν σ' ένα μεγάλο κάνσον χαρτόνι. Τα παιδιά ήδη γνώριζαν για τη σημειολογία και τη χρήση της αφίσας. Κάποιο παιδί πρότεινε την αναπαραγωγή της αφίσας σε πολλά αντίτυπα και την τοιχοκόλ-λησή της. Καθ' όλη τη διάρκεια του σχεδίου εργασίας, οι αφίσες μας ήταν αναρ-τημένες σε εμφανές σημείο του νηπιαγωγείου για γονείς και μαθητές.

Μια άλλη ομάδα παιδιών έφτιαξε σε μορφή δοντιού το βιβλίο: «**Συμβουλές για γερά δόντια**».

Το περιοδικό του Rob Aim στο οποίο είχαν απευθυνθεί τα παιδιά με επιστολή και είχαν γίνει μέλη, μας έστειλε αυτοκόλλητα και μια βιντεοκασέτα, η οποία μας έ-δινε πληροφορίες για την πρόληψη των δοντιών και τη σπουδαιότητα του φθορίου.

Η προβολή της βιντεοκασέτας και η συζήτηση που ακολούθησε μας οδήγησαν στο **πείραμα φθορίου** το οποίο περιλάμβανε τις εξής φάσεις:

- ✓ Προετοιμασία του πειράματος
- ✓ Χωρισμός των νηπίων σε ομάδες
- ✓ Συγκέντρωση υλικών
- ✓ Διεξαγωγή του πειράματος
- ✓ Παρατηρήσεις - Συμπεράσματα

Πριν το πείραμα, τα παιδιά έκαναν τις εξής υποθέσεις:

- Τι πιστεύουμε ότι θα γίνει στο αυγό του δοχείου «χωρίς φθορίωση»; Το αυγό θα μαλακώσει, το αυγό θα σπάσει.
- Τι πιστεύουμε ότι θα γίνει στο αυγό του δοχείου «με φθορίωση»; Το αυγό θα δυναμώσει.

Μετά το πείραμα, τα παιδιά κατέληξαν στα εξής συμπεράσματα:

- Το αυγό «με φθορίωση» μαλάκωσε αλλά το τσόφλι υπήρχε.
- Τα αυγό «χωρίς φθορίωση» δεν είχε καθόλου τσόφλι, είχε εξαφανιστεί.
- Το ξύδι διέλυσε τα αυγά, όπως τα τερατοοξέα χαλάνε τα δόντια.
- Χρειαζόμαστε φθόριο κάθε μέρα, για να έχουμε γερά δόντια.
- Πρέπει να κάνουμε συχνά φθορίωση στο οδοντιατρείο.
- Πρέπει να χρησιμοποιούμε οδοντόκρεμα που να περιέχει φθόριο.
- Εάν το νερό της περιοχής μας δεν περιέχει φθόριο, πρέπει να παίρνουμε συμπληρώματα φθορίου.

4η Φάση: Περάτωση του σχεδίου εργασίας. Παρουσίαση - Αξιολόγηση

Παρουσίαση στην Γ΄ τάξη του Δημοτικού Σχολείου-Πρόγραμμα:

- ◆ Προβολή βιντεοκασέτας με τον Δρ. Σκληροδόνη
- ◆ Συμβουλές για γερά δόντια, σε μορφή ποιήματος
- ◆ Θεατρικό: «Η Τερηδόνα και η οδοντόκρεμα Κλο- Κλο»

Αξιολόγηση με τα παιδιά στην τάξη. Ο απολογισμός και η αξιολόγηση του σχεδίου εργασίας με τα παιδιά, οδήγησε στην κατασκευή του τελικού προϊόντος, ένα βιβλίο από οντουλέ χαρτόνι 50X30 εκ., το οποίο περιλάμβανε: τα ιστογράμματα, δείγματα εργασιών, χειροτεχνίες με τίτλο «Γερά δόντια, Φωτεινά Χαμόγελα».

Αξιολόγηση από τις Νηπιαγωγούς. Όσον αφορά τα νήπια

Μέσα από το σχέδιο εργασίας πιστεύουμε ότι τα παιδιά:

- ✓ Απέκτησαν γνώσεις.
- ✓ Έμαθαν να συνεργάζονται ως μέλη μιας ομάδας.
- ✓ Μυήθηκαν στη διαδικασία της έρευνας πληροφοριών.
- ✓ Ταξινόμησαν τα αποτελέσματα της έρευνας.
- ✓ Εμπλούτισαν το λεξιλόγιό τους.
- ✓ Εκφράστηκαν δημιουργικά μέσα από τα εικαστικά, τη λογοτεχνία, το θεατρικό παιχνίδι.
- ✓ Ανέλαβαν πρωτοβουλίες και καλλιέργησαν τη δημιουργική σκέψη.
- ✓ Κατέληξαν σε συμπεράσματα και διαπιστώσεις.
- ✓ Ένωσαν τη χαρά που προσφέρει η συνεργατική μάθηση.

Όσον αφορά τους γονείς

- ✓ Οι γονείς εντυπωσιάστηκαν από το σχέδιο εργασίας και από τις γνώσεις που απέκτησαν τα παιδιά τους.
- ✓ Θαύμασαν τις εργασίες των παιδιών τους.
- ✓ Σχεδόν όλοι συμμετείχαν στο σχέδιο με τη συγκέντρωση πληροφοριακού υλικού.
- ✓ Ενημερώθηκαν και οι ίδιοι πώς να έχουν γερά δόντια και φωτεινά χαμόγελα.

Βιβλιογραφία

- ΥΠΕΠΘ- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων σπουδών για το Νηπιαγωγείο. Προγράμματα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Δραστηριοτήτων, Αθήνα, 2002.
- ΥΠΕΠΘ- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Διαθεματικό εκπαιδευτικό υλικό για την ενέλικτη ζώνη, Αθήνα, 2001.
- Κ. Χρυσ αφίδης, Βιωματική- Επικοινωνιακή διδασκαλία. Η εισαγωγή της μεθόδου Project στο σχολείο, εκδ. Gutenberg, 1996.
- Τσαντάκη Ζωγράφου Μ., Νηπιαγωγείο Γλώσσα Σχέδια Εργασίας, Αθήνα, 2003.
- Έντυπα των εταιριών Crest, Colgate, Aim
- Κ. Γιαννίκου «Δεν φοβάμαι τον οδοντογιατρό», εκδόσεις Μοντέρνοι Καιροί.
- Σ. Ζαραμπούκα, «Ο Ιππόλυτος στον οδοντογιατρό», εκδόσεις Πατάκη.
- Σ. Μαντουβάλου, «Μια φορά ήταν η Κολοτούμπα», εκδόσεις ΑΣΕ.
- Σ. Μαντουβάλου, «Μια φορά ήταν η Κολοτούμπα που έδεσε τον πόνο της φιόγκο». Εκδόσεις ΑΣΕ.
- «Ο Κρέστος ο Τέρης και η Μυστήρια», εκδόσεις Crest.
- Α. Ράσελμαν, «Ο Σοκολάκης και η Ζαχαρούλα Τρουποδόνη», εκδόσεις ΑΜΜΟΣ.
- Ε. Τριβιζά, «Η Δόνα Τερηδόνα και το μυστικό της γαμήλιας τούρτας», εκδόσεις Καλέντης.
- Ε. Τριβιζά, «Ο Κροκόδειλος πάει στον οδοντογιατρό», εκδόσεις Κέδρος.
- «Υγεία και Διατροφή στην προσχολική ηλικία», Πανεπιστήμιο Κρήτης, 1997.

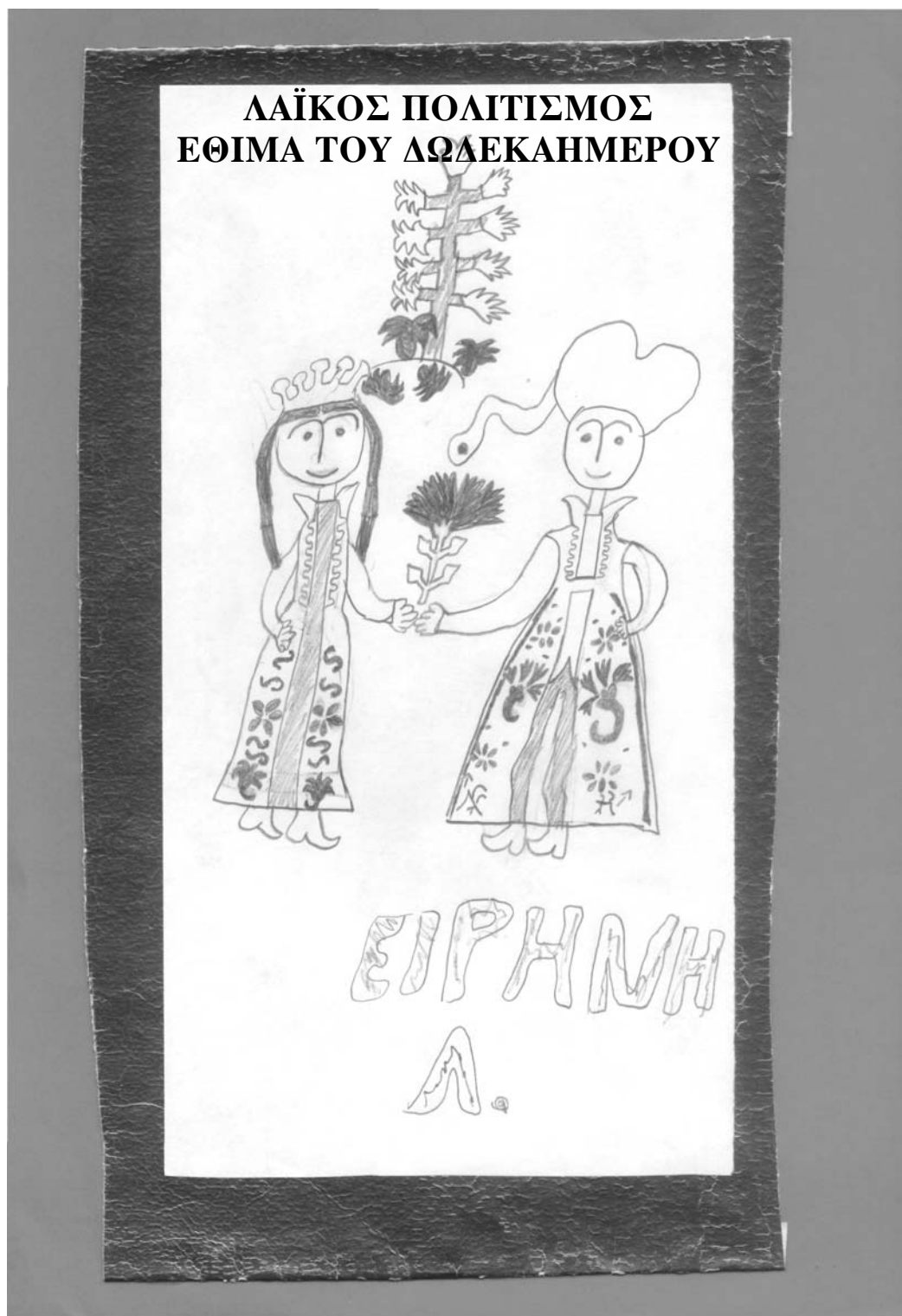
ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- «Παράθυρο στην Εκπαίδευση του παιδιού», τεύχ. 24, 2003.
- «Σύγχρονο Νηπιαγωγείο», εκδ. Δίπτυχο, τεύχ. 30, 2002 και τεύχ. 38, 2004.
- Περιοδικά του Rob Aim.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

- Βιντεοκασέτα της Colgate «Ο Δρ. Σκληροδόνης και το μαγικό ταξίδι».
- Βιντεοκασέτα της Aim «Οδηγίες για γερά δόντια».
- Το βαλιτσάκι της Colgate.

ΘΕΜΑ: «Έθιμα του Δωδεκαήμερου στη Θράκη»
12/ΘΕΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ Ν. ΧΗΛΗΣ
Σχολικός Σύμβουλος: Παπαγιάννης Γεώργιος
Εκπαιδευτικοί υλοποίησης: Αναγνώστον Βικτωρία
Τάξη Γ1

Σκοπός

Η συστηματική επαφή των μαθητών με την ελληνική λαϊκή παράδοση.

Στόχοι

- Να γνωρίσουν οι μαθητές τις όψεις του παραδοσιακού και σύγχρονου λαϊκού πολιτισμού.
- Να κατανοήσουν τη διαδικασία της εξέλιξης του σύγχρονου ελληνικού πολιτισμού.
- Να συνειδητοποιήσουν την εθνική και τοπική τους ταυτότητα.

Ανάπτυξη Σχεδίου Εργασίας: «Έθιμα του Δωδεκαήμερου στη Θράκη»

- Επιλογή του θέματος
- Καθορισμός στόχων
- Σχεδιασμός της εργασίας και συγκρότηση ομάδων
- Υλοποίηση της εργασίας
- Παρουσίαση και αξιολόγηση

A. Επιλογή θέματος

Ήταν Νοέμβριος μήνας και κατά τη διάρκεια του μαθήματος της μουσικής «Κάλαντα σε όλη την Ελλάδα», μια αναφορά μου στον τρόπο με τον οποίο έλεγαν παλιότερα τα κάλαντα στη Θράκη, μας οδήγησε στη δημιουργία ενός θεατρικού δρώμενου:

«Κόλιντα μπάμπω τσι-τσι-τσι»..

...Είναι παραμονή Χριστουγέννων και τα παιδιά ξεχύνονται στα σκοτεινά σοκάκια του χωριού κρατώντας το καλάθι στο 'να χέρι και στ' άλλο τη «σουρβα» να πουν τα «Κόλιντα».

Μπροστά σε κάθε πόρτα φωνάζουν το: «Κόλιντα μπάμπω τσι-τσι-τσι» και με τις τσουμάκες χτυπούν τις πόρτες των σπιτιών για να τις ανοίξουν λέγοντας:

Κο, κο, κο
 Μπι, μπι, μπι
 Τικ, τικ, τικ
 Κόλιντρα
 Να τη φαν' τα σκυλιά
 Κι την αλιπούς
 Που 'φαγε μια πουλιά
 Κι' έναν κουτσουπέτεινου....
 Κι η ιδέα έπεσε....Να αναβιώ-
 σουμε τα έθιμα του
 Δωδεκαήμερου στη Θράκη!

B. Στόχοι με τη μορφή δεξιοτήτων και μορφών συμπεριφορών

Δεξιότητες και μορφές συμπεριφοράς:

- Διερεύνηση του τρόπου με τον οποίον βίωναν και συνεχίζουν να βιώνουν την καθημερινότητα και την επίσημη ζωή οι άνθρωποι.
- Καταγραφή των εθίμων που ακόμα διατηρούνται και έχουν επιζηήσει στο χώρο και το χρόνο και όσων λησμονήθηκαν.

- Κατανόηση των όρων πολιτισμός, λαϊκός πολιτισμός, έθιμα, παραδόσεις.
- Γνωριμία εθίμων -διαφορές από γενιά σε γενιά.

Γ. Σχεδιασμός της εργασίας και συγκρότηση ομάδων

Οι μαθητές χωρίστηκαν σε τρεις ομάδες των έξι ατόμων. Σε κάθε ομάδα υπήρχαν μαθητές με διαφορετικές ικανότητες.

- Η 1η ομάδα αποφάσισε ν' ασχοληθεί με γενικές πληροφορίες.
- Η 2η ομάδα αποφάσισε ν' ασχοληθεί με τη συγκέντρωση των Θρακιώτικων Καλάντων και Ευχών.
- Η 3η ομάδα αποφάσισε ν' ασχοληθεί με την αναζήτηση αντικειμένων που λειτουργούσαν ως σύμβολα στα έθιμα του Δωδεκαήμερου.
...και η δουλειά ξεκίνησε.

Δ. Υλοποίηση της εργασίας

ΔΡΑΣΗ 1. Λειτουργία βιβλιοθήκης.

Στο χώρο της βιβλιοθήκης αναπτύχθηκαν οι εξής δραστηριότητες:

- Εκπαίδευση στη χρήση της βιβλιοθήκης (Πώς βρίσκουμε ένα βιβλίο, τίτλο, συγγραφέα ..κ.α.)
- Προτάσεις: Ανάλογα με το ενδιαφέρον της ομάδας διαμορφώθηκε το «αναγνωστικό προφίλ» και προτάθηκαν τα ανάλογα βιβλία.
- Ανάγνωση βιβλίων: Διαβάστηκαν βιβλία και ακολούθησαν συζητήσεις.

ΔΡΑΣΗ 2. Θεατρικό παιχνίδι.

Οι δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν ακολούθησαν την παρακάτω πορεία:

- Παιχνίδια με τη χρήση υφασμάτων.
- Θεατρικό παιχνίδι
- Αναπαράσταση εθίμων και ιστοριών που επινόησαν τα παιδιά με κεντρικό θέμα τη Λαϊκή Παράδοση.

ΔΡΑΣΗ 3. Εικαστικές δραστηριότητες.

Με άξονα το θέμα «Λαϊκός Πολιτισμός» οι δραστηριότητες που οργανώθηκαν στα εικαστικά ακολούθησαν την εξής πορεία:

- Κατασκευή αντικειμένων που λειτουργούσαν σαν σύμβολα στα έθιμα (σούρβες, καλαθάκια...),
- Κατασκευή σκηνικών με θέμα «τον εσωτερικό διάκοσμο ενός παραδοσιακού Θρακιώτικου σπιτιού».
- Διαμόρφωση γωνιάς Λαϊκής Παράδοσης.

ΔΡΑΣΗ 4. Επαφή με τους φορείς της Παράδοσης.

Στα πλαίσια της εργασίας αναπτύχθηκε ένα πνεύμα επικοινωνίας των παιδιών με τους γονείς, τους παππούδες και τους πολιτιστικούς συλλόγους.

Στα πλαίσια αυτής της δράσης τα παιδιά:

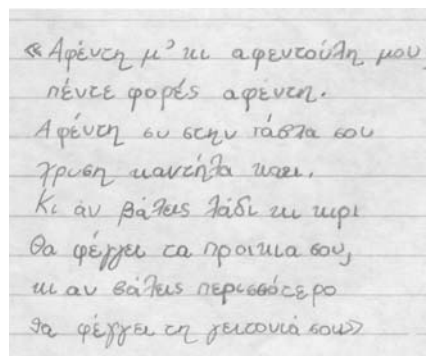
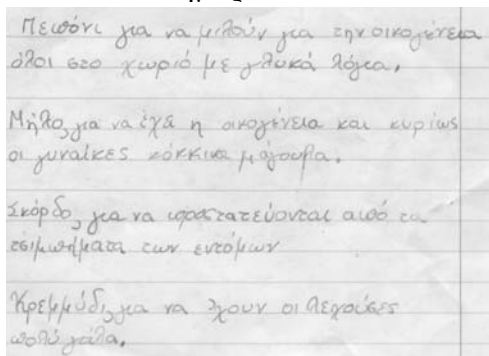
- Ανέπτυξαν κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες.
- Συγκέντρωσαν παλιές φωτογραφίες, παλιά αντικείμενα.
- Πήραν συνεντεύξεις.

ΔΡΑΣΗ 5. Αναπαράσταση των εθίμων του Δωδεκαήμερου μέσα από την κίνηση και το τραγούδι.

- Εκμάθηση τραγουδιών
- Παρουσίαση θεατρικού δρώμενου

ΔΡΑΣΗ 6. Παραγωγή γραπτού λόγου.

Τα παιδιά οδηγήθηκαν στην παραγωγή γραπτών κειμένων σχετικών με τα έθιμα του Δωδεκαήμερου.

Ε. Παρουσίαση της εργασίας

Στη γιορτή των Χριστουγέννων παρουσιάστηκαν τα αποτελέσματα της εργασίας στους γονείς των μαθητών.

- Παρουσίαση θεατρικού δράμενου με την αναπαράσταση των εθίμων του Δωδεκαήμερου.
- Παρουσίαση τραγουδιών-ευχών-καλάντων.

Στο χώρο της γιορτής λειτούργησε:

- Έκθεση ζωγραφικής
- Έκθεση φωτογραφίας
- Έκθεση χειροτεχνίας.
- Παρουσιάστηκαν έθιμα του Δωδεκαήμερου απ' όλη την Ελλάδα.

ΣΤ. Αξιολόγηση της εργασίας

Στα πλαίσια της εργασίας αναπτύχθηκε ένα πνεύμα επικοινωνίας των παιδιών με τους φορείς της παράδοσης. Η δυναμική που αναπτύχθηκε σε συνδυασμό με την αποδοχή από την πλευρά των γονιών, υπήρξε καθοριστική στη λειτουργία της ομάδας και προσέφερε ιδιαίτερη ικανοποίηση στους μαθητές. Οι γονείς των μαθητών έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και εκτίμηση για το ρόλο που διαδραματίζει το σχολείο, ως φορέας μεταβίβασης και διατήρησης της παράδοσης.

Αυτό ήταν για όλους μας η σημαντικότερη ανταμοιβή.